

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

GHID

PRIVIND REGULI DE INTEGRITATE SELECTATE

APLICABILE FUNCȚIONARILOR PUBLICI CU
STATUT SPECIAL DIN
MINISTERUL AFACERILOR INTERNE (M.A.I.) ȘI
INSTITUȚII SUBORDONATE

REPUBLICA MOLDOVA

- **DECLARAREA AVERILOR ȘI A INTERESELOR PERSONALE**
- **CONFLICTE DE INTERESE**
- **INCOMPATIBILITĂȚI**
- **RESTRICTII ȘI LIMITĂRI**

2024

Declinare a răspunderii

Prezentul ghid a fost elaborat cu suportul proiectului „Acțiune împotriva Corupției în Republica Moldova – Faza 2” finanțat de Biroul Internațional pentru Combaterea Drogurilor și Aplicarea Legii (INL), Departamentul de Stat al SUA și implementat de Consiliul European.

Părerile și opiniile în acest document aparțin autorilor și nu trebuie considerate ca fiind o reflectare a poziției oficiale a Consiliului European și/sau a Departamentului de Stat al SUA.

Cuprins:

Abrevieri:.....	4
Introducere:.....	5
Care este scopul regulilor de integritate selectate?	5
Cui se adresează:.....	5
Completarea și depunerea declarațiilor de avere și de interese personale (DAIP)	7
Ce este declarația de avere și interese personale (DAIP)?.....	7
Regimul depunerii DAIP	8
Definiții și concepte:.....	10
Întrebări frecvente:.....	12
Sanctiuni:	14
Conflictul de interese:.....	15
Importanța conflictului de interese:	15
Definiția conflictului de interese:.....	15
Tipuri de conflicte de interese:	16
Definiții și concepte.....	19
Soluționarea conflictului de interese real	19
Sanctiuni	21
Incompatibilități, restricții și limitări de publicitate	23
Diferența dintre conflicte de interese și incompatibilități	23
Incompatibilități:	23
Restricții în ierarhie.....	25
Alte restricții:	25
Limitări:	26
Sanctiuni	27
ANEXA 1 – Model pentru Declarația privind conflictul de interese real:	28
ANEXA 2 – Model pentru Decizia de soluționare a conflictului de interese real	30
ANEXA 3 – Exemplu pentru completarea Declarației privind conflictul de interese real și a Deciziei de soluționare a conflictului de interese real	32

Abrevieri:

ANI: Autoritatea Națională de Integritate

MAI: Ministerul Afacerilor Interne

FPSS: Funcționar public cu statut special

IGP: Inspectoratul General de Poliție

DAIP: declarații de avere și de interese personale

Introducere:

Prevenirea și combaterea corupției, precum și cultivarea integrității în sectorul public reprezintă priorități naționale strategice pentru Republica Moldova. Scopul Ghidului este de a contribui la creșterea gradului de informare a funcționarilor publici cu statut special și prevenirea apariției incidentelor de integritate. Acolo unde situația o impune, Ghidul face referire la alte documente și îndrumări metodologice cu titlu general, disponibile publicului pe pagina web a Autorității Naționale de Integritate.

Prezentul Ghid tratează următoarele reguli de integritate selectate, aplicabile funcționarilor publici cu statut special (FPSS):

- Conflictul de interese;
- Incompatibilitati, restricții și limitări de publicitate;
- Completarea și depunerea declarației de avere și de interese personale (DAIP).

Care este scopul regulilor de integritate selectate?

Regula:	Scopuri:
Completarea și depunerea DAIP	Prevenirea îmbogățirii nejustificate și ilicite a agenților publici; Evitarea conflictelor de interese; Responsabilizarea pentru asemenea fapte;
Incompatibilități, restricții și limitări	Exercitarea eficientă și dezinteresată a atribuțiilor; Evitarea promovării intereselor personale și asigurarea respectării interesului public; Evitarea conflictelor de interese;
Conflictul de interese	Servirea interesului public cu imparțialitate și obiectivitate; Prevenirea faptelor de corupție (e.g. luarea de mită)

Cui se adresează:

- Funcționarilor publici cu statut special din cadrul MAI și instituții subordonate (funcții de conducere și funcții de execuție).
- Societății civile, mass-media și publicului larg.

ATENȚIE! prezentul ghid vizează regulile de integritate aflate în sfera de incidență a Autorității Naționale de Integritate, și anume regimul declarării averii și a intereselor, regimul juridic al conflictelor de interese, regimul juridic al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.. Informațiile prezentate în acest Ghid sunt actualizate conform legislației Republicii Moldova în vigoare în iulie 2024.

Funcționarii publici cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne și al instituțiilor subordonate se disting printr-un set de responsabilități și standarde stricte de conduită, datorate naturii esențiale și sensibile a funcțiilor lor. Funcționarii publici cu statut special sunt adesea implicați în activități de menținere a ordinii publice, investigații criminale, securitate națională și alte domenii critice care necesită un nivel ridicat de integritate și profesionalism. Respectarea regulilor de integritate este fundamentală pentru menținerea încrederii publice și pentru asigurarea că funcționarii acționează întotdeauna în servirea interesului public. Acest statut special impune o responsabilitate crescută în ceea ce privește transparența, imparțialitatea și etica profesională.

Dacă regulile de integritate nu sunt cunoscute și aplicate riguros, consecințele pot fi grave atât pentru instituțiile implicate, cât și pentru societate în ansamblu. Lipsa de integritate poate duce la abuzuri de putere, corupție, favoritism și alte comportamente neetice care subminează autoritatea și credibilitatea Ministerului Afacerilor Interne. În cazuri extreme, nerespectarea regulilor de integritate poate conduce la scandaluri publice și juridice, distrugând reputația indivizilor implicați și a întregii instituții.

Ghidul privind regulile de integritate este un instrument esențial pentru fortificarea rolului funcționarilor publici cu statut special, asigurându-se că aceștia operează în conformitate cu cele mai înalte standarde etice. Acest ghid oferă claritate și îndrumare cu privire la comportamentele așteptate și la modul de abordare a situațiilor complexe sau dilemelor etice. Prin promovarea cunoașterii și respectării regulilor de integritate, ghidul ajută la crearea unui mediu de lucru transparent și responsabil, în care funcționarii sunt echipați să ia decizii corecte și să evite conflictele de interese. În acest fel, ghidul contribuie la consolidarea integrității și la menținerea încrederii publicului în instituțiile Ministerului Afacerilor Interne și în funcționarii săi.

Cadrul legal incident regulilor de integritate pentru funcționarii publici cu statut special din cadrul MAI:

- Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate;
- Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale;
- Legea integrității 82/2017;
- Legea nr. 288/2016 privind funcționarul public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne

Autoritatea Națională de Integritate este entitatea anticorupție cu rol fundamental în supravegherea respectării următoarelor măsuri de integritate:

- respectarea regimului juridic al incompatibilităților, restricțiilor în ierarhie și al limitărilor de publicitate;
- respectarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale;
- respectarea regimului juridic al conflictelor de interese.

Completarea și depunerea declarațiilor de avere și de interese personale (DAIP)

Peste 160 de țări au pus în aplicare sisteme de declarare a activelor pentru funcționarii publici și demnitari.

Ce este declarația de avere și interese personale (DAIP)?

- Un act personal și irevocabil al subiectului declarării, depus, pe proprie răspundere, sub formă de document electronic sau, după caz, în formă scrisă pe suport de hârtie;
- Un act public*, iar informațiile conținute în declarație nu pot fi utilizate în scopuri publicitare;
- Modelul DAIP se regăsește sub formă de Anexă la Legea nr. 133/2016 și pe site-ul ANI.

*** Informații din DAIP exceptate de la publicare sau cu acces limitat:**

- anul nașterii, numărul de identificare, domiciliul și numărul de telefon ale subiectului declarării, numele, prenumele, patronimicele, anii de naștere, adresele și numerele de identificare ale membrilor de familie și ale concubinului/concubinei lui, adresele și numerele cadastrale ale bunurilor imobile, numerele de înmatriculare ale bunurilor mobile, numerarul în monedă națională sau în valută străină care nu face obiectul depunerilor financiare, numerele conturilor bancare, bunurile sub formă de metale sau pietre prețioase, obiectele de artă și de cult, obiectele ce fac parte din patrimoniul cultural național sau universal, colecțiile de artă, de numismatică, de filatelie, de arme, valoarea serviciilor procurate, semnătura subiectului declarării
- Declarațiile subiecților declarării ale căror identitate și calitate constituie secret de stat în condițiile Legii nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat nu sunt publice.

Regimul depunerii DAIP

a) Când se depun DAIP?

Fig. A

Tip DAIP	Termen de depunere	Ce venituri sunt menționate?	Ce bunuri și interese personale sunt menționate?	Aria de acoperire a datelor și informațiilor din DAIP
ANUALĂ	Anual, până în data de 31 martie	Cele realizate în anul fiscal anterior	Cele deținute la data depunerii DAIP ¹	Cele obținute de către subiectul declarației împreună cu membrii de familie, concubinul/concubina pe teritoriul Republicii Moldova și peste hotarele ei.
LA ANGAJARE / NUMIRE	În termen de 30 de zile de la data angajării ori numirii în funcție	Cele realizate în anul fiscal anterior		
LA ELIBERARE / ÎNCETARE	În termen de 30 de zile de la data încetării raporturilor de muncă sau de serviciu	Cele realizate în anul fiscal curent ²		
LA REÎNCADRARE (dacă raporturile de muncă sau de serviciu au fost suspendate)	În termen de 30 de zile de la data reîncadrării	Cele realizate pe parcursul întregii perioade nedeclarate		

ATENȚIE!

- În cazul schimbării funcției în cadrul aceleiași entități, prin avansare sau prin numirea într-o altă funcție, nu se depune o nouă declarație.
- În cazul în care durata suspendării raporturilor de muncă sau de serviciu este mai mică decât un an fiscal, nu se depune declarație la reîncadrare. (ex: Agentul X se suspendă din funcție la data de 01.06.2024 și revine în funcție la data de 01.12.2024, caz în care nu trebuie să depună o DAIP)

¹ Cele prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. b)–m), conform Legii nr. 133/2016

² De la 1 ianuarie până la data intrării în vigoare a actului administrativ

SITUAȚII PARTICULARE:**Fig. B**

Situația particulară		Trebuie să depună:
Încetarea raportului de muncă are loc în perioada 1 ianuarie – 31 martie și...	... subiectul a depus declarația anuală	+ Declarația la eliberare / încetare
	... subiectul NU a depus declarația anuală	+ Declarația anuală + Declarația la eliberare / încetare
	... subiectul se angajează în altă funcție și NU a depus declarația anuală	+ Declarația anuală + Declarația la eliberare / încetare + Declarația la angajare / numire
Încetarea raportului de muncă a subiectului a avut loc la finele anului anterior și termenul de 30 de zile pentru depunerea declarației se extinde în luna ianuarie a anului următor:	+ Declarația la eliberare / încetare
Angajarea subiectului ...		+ Declarația la angajare / numire + Declarația anuală
Angajarea subiectului survine în perioada 1 ianuarie – 31 martie:	+ Declarația la angajare / numire + Declarația anuală

Notă: Tipurile de venituri, bunuri și interese aferente fiecărei declarații se depun conform modelului prezentat în Fig. A.

Pentru alte situații particulare care pot apărea în cazul FPSS, puteți consulta [REGULAMENTUL PRIVIND MODUL DE COMPLETARE A DECLARAȚIEI DE AVERE ȘI INTERESE PERSONALE ÎN FORMĂ ELECTRONICĂ](#) (Art. 8, pct 7 – 11)

ATENȚIE! În cazul în care subiectul declarării constată că în declarație au fost introduse date incomplete sau eronate, acesta are dreptul să depună declarația rectificată în termen de 30 de zile de la data expirării termenului-limită pentru depunerea declarației. Declarația inițială și declarația rectificată se păstrează în sistemul informațional e-Integritate.

b) Cum se depun DAIP?

FPSS sunt obligați să depună declarația în formă electronică prin intermediul serviciului electronic disponibil pe [pagina web oficială](#) a Autorității Naționale de Integritate, în conformitate cu modelul prevăzut în anexa nr. 1 din Legea nr. 133/2016.

DAIP se semnează electronic prin utilizarea semnăturii electronice emise în condițiile legii, cu titlu gratuit în modul stabilit de către Guvern.

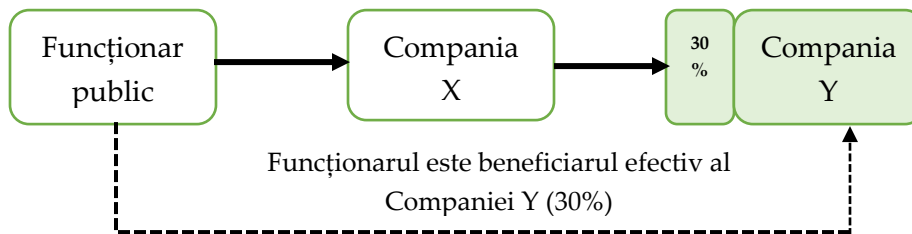
DAIP se consideră a fi recepționată de către ANI dacă subiectul declarării primește recipisa electronică de confirmare a acceptării acesteia (conform anexei nr. 3 din Legea nr. 133/2016). Deponenții de DAIP sunt înscrși în Registrul electronic al subiecților declarării averii și a intereselor personale menținut la nivelul entității, acesta fiind actualizat de către persoanele desemnate din cadrul serviciului resurse umane.

Informațiile complete pentru completarea electronică a DAIP se regăsesc în îndrumările metodologice publicate de ANI pe [propria pagină web](#)

Definiții și concepte:

an fiscal - anul care începe la data de 1 ianuarie și se termină la 31 decembrie în sensul Codului fiscal (*ex: veniturile obținute de declarant în anul fiscal 2023 sunt cele realizate în perioada 1 ianuarie – 31 decembrie 2023*)

beneficiar efectiv - persoana fizică care controlează în ultimă instanță o persoană fizică sau care deține ori controlează în ultimă instanță o persoană juridică sau beneficiarul unei societăți de investiții sau administratorul unei societăți de investiții ori persoana în al cărei nume se realizează o tranzacție sau se desfășoară o activitate și/sau care deține, direct sau indirect, dreptul de proprietate sau controlul asupra a cel puțin 25% din acțiuni ori din dreptul de vot al persoanei juridice sau din bunurile aflate în administrare fiduciară;

bunuri imobile – terenul/clădirea sau construcția (inclusiv cea nefinalizată) înregistrată în registrul bunurilor imobile sub număr cadastral distinct. Constituie parte componentă a bunului imobil lucrurile și lucrările atașate permanent la teren, precum clădirile, construcțiile subterane (chiar dacă se extind asupra altor terenuri), obiectele acvatice separate, plantațiile prinse de rădăcini, roada neculeasă. Această regulă se aplică indiferent dacă aceste părți componente sunt sau nu sunt înregistrate în registrul bunurilor imobile în mod separat. Prin lege, la categoria de bunuri imobile pot fi raportate și alte bunuri (*ex. declarantul declară deținerea unei case în mun. Chișinău*), de asemenea se vor declara și bunurile imobile deținute în afara țării.

bunuri mobile - bunurile care nu sunt raportate prin lege la categoria de bunuri imobile (*ex. Mașini, Motociclete, Ambarcațiuni, tablou, set bijuterii, colecție de bunuri etc.*). În ceea ce privește bunurile mobile declarate la lit. A din DAIP se vor declara toate bunurile pasibile înmatriculării inclusiv în afara țării, iar pentru bunurile mobile indicate la lit. B, C și D din DAIP se va ține cont de quantumul de 15, 20 și 10 salarii medii pe economie.

bunuri transmise cu titlu gratuit - Bunurile sunt transferate de la o persoană la alta fără a se urmări obținerea în schimb a unui alt folos patrimonial (*ex. declarantul donează părinților săi un apartament în baza unui contract de donație*)

bunuri transmise cu titlu oneros - Bunurile sunt transferate de la o persoană la alta în schimbul unui folos patrimonial, de obicei sub forma unei sume de bani (*ex. declarantul vinde către părinții săi un apartament în baza unui contract de vânzare-cumpărare*)

bunuri virtuale - active financiare nebankare electronice, aplicații și alte produse virtuale derivate ale tehnologiilor informaționale, inclusiv monede digitale, criptomonede, criptomonede, care sunt stocate (depozitate), găzduite electronic a căror valoare depășește 10 salarii medii lunare pe economie (*ex: Declarantul deține 1 BTC achiziționat cu suma de 20.000 USD de pe platforma ABC*)

concubin - partenerul/partenera împreună cu care subiectul declarației a conviețuit și a deținut, a folosit sau a dispus în comun de unul sau mai multe bunuri în anul fiscal precedent, fără încheierea căsătoriei. Se prezumă că au calitatea de concubin/concubină persoanele care, pe parcursul anului fiscal precedent, au locuit împreună cel puțin 183 de zile (*ex. declarantul a conviețuit, fără încheierea căsătoriei, cu partenerul / partenera pe parcursul anului fiscal anterior, cel puțin 183 de zile și trebuie să declare averea și interesele personale dobândite de către concubin*)

domiciliul subiectului declarației - adresa la care subiectul declarației locuiește efectiv (*ex: Str. Alecu Russo, nr. 14*)

dreptul de abitație - titularul dreptului de abitație are dreptul să locuiască în locuința unei alte persoane împreună cu soțul și copiii săi chiar dacă nu a fost căsătorit sau nu avea copii la data la care s-a constituit abitația, precum și împreună cu părinții ori cu alte persoane aflate în întreținere. Abitația se constituie în temeiul unui act juridic ori al legii (*ex. o persoană fizică, proprietarul unei case, constituie în favoarea declarantului dreptul de abitație, asupra unei camere din imobil, prevăzând că această poate locui pe perioada cât își desfășoară activitatea în localitatea respectivă.*)

dreptul de uz - este dreptul real asupra bunului altuia, în virtutea căruia uzuarul poate poseda și folosi bunul și culege fructele lui necesare pentru nevoile proprii și ale familiei sale. Uzul se constituie în temeiul unui act juridic ori al legii; (*ex. o persoană fizică constituie în favoarea declarantului un drept de uz asupra terenului agricol aflat în proprietatea sa. Astfel, declarantul poate cultiva și culege legume doar pentru satisfacerea nevoilor familiei acestuia.*)

dreptul de uzufruct - dreptul unei persoane (uzufructuar) de a poseda și folosi pentru o perioadă determinată sau determinabilă bunul unei alte persoane (nuda proprietar) și de a culege fructele bunului, întocmai ca proprietarul, însă cu îndatorirea de a-i conserva substanța. Uzufructuarul are dreptul de a poseda bunul, nu și de a-l înstrăina. Uzufructul se poate constitui prin lege sau act juridic. În cazurile prevăzute de lege, uzufructul poate fi constituit prin hotărâre judecătorească (*ex. declarantul primește cu drept de uzufruct pe 5 ani un apartament detinut de unchiul acestuia. Declarantul oferă acest apartament în închiriere și încasează în nume propriu veniturile din chirie.*)

fond de investiții - organism de plasament colectiv în valori mobiliare fără personalitate juridică, constituit pe bază de contract de societate civilă, care plasează și răscumpără în mod continuu și fără întârziere titlurile de participare sub formă de unități de fond și își desfășoară activitatea în conformitate cu prevederile Legii nr. 171/2012 privind piața de capital (*ex: Declarantul a achiziționat 50 de unități de fond la un Fond de investiții administrat de o bancă privată cu sediul în Chișinău*)

GHID privind regulile de integritate selectate – funcționari publici cu statut special

investiție directă - participarea prin aport financiar, în monedă națională sau în valută convertibilă, prin aport în natură de bunuri mobile și/sau imobile, prin participarea la creșterea activelor unei întreprinderi, la constituirea sau la extinderea unei întreprinderi în oricare dintre formele juridice prevăzute de lege, la dobândirea de acțiuni sau de părți sociale, cu excepția investițiilor de portofoliu (în care un investitor doar achiziționează acțiuni ale unor companii), urmare a căreia se preia controlul efectiv sau cu un grad semnificativ de influență asupra procesului decizional al unei întreprinderi care este rezidentă a altei economii (întreprindere cu investiții directe); (ex: Soția declarantului a investit 200.000 MDL (aport financiar) și /sau cu echipamente agricole (aport în natură) în compania agricolă X, dobândind astfel 60% din acțiunile acesteia)

membru de familie - soțul/soția, copilul minor, inclusiv cel adoptiv sau persoana aflată la întreținere a subiectului declarării (ex. declarantul declară averea și interesele personale dobândite de către membrii familiei)

organizație necomercială - persoana juridică al cărei scop principal este altul decât obținerea de venit, organizații necomerciale sunt asociația obștească, fundația și instituția privată (ex: declarantul este membru în Colegiul de conducere a unui ONG din Chișinău)

sistemul informațional automatizat e-Integritate - sistem informațional destinat depunerii, arhivării, verificării și analizei automate a declarațiilor de avere și interese personale și facilitării accesului electronic al cetățenilor și instituțiilor interesate la informațiile de interes public

societate comercială - Organizația comercială cu capital social constituit din participațiuni ale membrilor (asociaților), care poate fi constituită doar sub formă de societate în nume colectiv, de societate în comandită, de societate cu răspundere limitată și de societate pe acțiuni. (ex. Declarantul deține 30 de părți sociale la societatea comercială Z SRL)

valoarea de piață a bunului - valoarea la care bunuri similare erau vândute în ziua dobândirii bunului. Ea poate fi determinată cu ajutorul informațiilor furnizate de organele de stat de statistică, a celor disponibile în spațiul public sau informații oficiale despre cotațiile bursier. (ex: declarantul declară un autoturism marca Y achiziționat în anul 2020 cu 20.000 EUR și care avea valoarea de piață în același an (conform site-urilor de comercializare a vehiculelor second-hand) de aprox. 21.000 EUR).

Informații complete cu privire la modalitatea de completare a tuturor secțiunilor din DAIP se regăsesc în [REGULAMENTUL PRIVIND MODUL DE COMPLETARE A DECLARAȚIEI DE AVERE ȘI INTERESE PERSONALE ÎN FORMĂ ELECTRONICĂ](#)

Întrebări frecvente:

1. Cum obținem semnătura electronică?

Răspuns: pași pentru a obține semnătura electronică îi găsiți la următorul link <https://servicii.cts.md/DeclarationSubject/New/Step1>

2. Dacă ulterior depunerii DAIP am constatat că nu am indicat unele date sau informații, pot rectifica declarația depusă?

GHID privind regulile de integritate selectate – funcționari publici cu statut special

Răspuns: în cazul în care subiectul declarației constată că a introdus în declarație date incomplete sau eronate, acesta are dreptul să depună declarația rectificată în termen de 30 de zile de la data expirării termenului-limită pentru depunerea declarației. În acest caz, declarația inițială și declarațiile rectificate sunt păstrate separat prin intermediul serviciului electronic disponibil pe pagina web oficială a ANI.

3. Soțul / soția / concubinul etc. refuză să îmi ofere date și informații relevante pentru a completa DAIP. Cum procedez?

Răspuns: Membrii de familie, concubinul/concubina subiectului declarației sunt obligați să-i ofere acestuia informațiile privind averea și veniturile lor, cu excepția cazului în care prezentarea acestor informații este restricționată prin lege. În cazul în care inspectorul de integritate constată că membrii de familie sau concubinul/concubina subiectului declarației nu i-au furnizat în termen informația privind averea și veniturile, inspectorul de integritate va aplica sancțiunea contravențională conform Codului contravențional al Republicii Moldova.

4. Dacă copilul subiectului declarației are peste 18 ani, dar este student, acesta din urmă poate fi considerat persoană aflată la întreținere?

Răspuns: Art. 2 din Legea nr.133/2016 definește noțiunea de persoană aflată la întreținere ca persoană care întrunește cumulativ următoarele condiții:

- a) locuiește împreună cu subiectul declarației sau este întreținută de acesta, inclusiv în baza unui contract de întreținere pe viață;
- b) are un venit anual ce nu depășește două salarii medii lunare pe economie

5. La capitolul VI - Cote-părți/acțiuni în capitalul social al unui agent economic, trec valoarea de cumpărare a unei singure acțiuni sau a tuturor acțiunilor?

Răspuns: Se indică valoarea de cumpărare a tuturor acțiunilor. Pentru acțiunile/cotele – părți dobândite după anul 2018 inclusiv, subiecții declarației vor declara valoarea reală, aceasta reprezentând prețul real plătit pentru respectivele acțiuni/cote - părți, precum și valoarea de piață a lor, aceasta reprezentând valoarea la care acțiuni/cote - părți similare erau vândute la ziua dobândirii bunului.

6. Am procurat un imobil, utilizând un credit bancar. Care din următoarele sume (care sunt diferite) trebuie considerată valoarea "reală"? Valoarea cadastrală, valoarea contractului de cumpărare sau valoarea evaluării bunului, efectuat de bancă în contextul eliberării creditului?

Răspuns: Dacă bunul a fost cumpărat după anul 2018, atunci se va declara valoarea reală a bunului evaluat la prețul de pe piață;

7. Un contract de asigurare pe viață, trebuie inclus în declarația de avere, și dacă da, la ce rubrică? Contractul este cu anuitate anuală, care nu depășește salariul mediu pe economie, pe o perioadă lungă (mai mare de 15 ani). Totuși, cumulativ anuitatea acumulată la finalul perioadei ar putea depăși salariul mediu.

Răspuns: Această informație se va declara la secțiunea A "Conturi bancare, plasamente de fonduri de investiții și/sau în alte forme echivalente de economisire și investire în țară și/sau în străinătate", doar dacă la data când depuneți declarația valoarea însumată a tuturor activelor financiare depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie;

8. Unde se declară banii investiți în reparația unui apartament?

Răspuns: Această informație se va declara la secțiunea "Servicii procurate", dacă suma cumulată depășește 10 salarii medii pe economie.

9. În secțiunea "Clădiri și construcții", ce se trece la rubricile "valoarea de piață a bunului" și "motivul diferenței" pentru un bun imobil dobândit în perioada 2018-2020?

Răspuns: Potrivit articolului VI, alin. (5) din legea 130/2021, în declarațiile de avere și interese personale pentru anul 2021, se va indica prețul real plătit pentru bunurile mobile și imobile pe care le au în proprietate și care au fost procurate în anii 2018-2020. Totodată, se va indica și cheltuielile pentru lucrările de reparații. De subliniat că această regulă este pentru bunul PROCURAT, nicidecum în cazul DONAȚIEI, în acest caz se va indica valoarea contractului de donații.

10. Cum determinăm valoarea reală de pe piață dacă această informație nu este indicată în contract?

Răspuns: Conform Anexei nr. 1 a Legii nr. 133/2016, pentru bunurile mobile sau imobile procurate în perioada 2018-2021, **valoarea bunului** este prețul real plătit pentru bun și cheltuielile pentru îmbunătățirea sau reparația acestuia. **Valoarea de piață** a bunului este valoarea la care bunuri similare erau vândute în ziua procurării bunului. **Valoarea reală** poate fi stabilită din Asociațiile locative, Companiile imobiliare, organele cadastrale, paginile oficiale ale companiilor de vânzări, parcări auto, etc;

11. Banii în numerar se declară indiferent de sumă?

Răspuns: Numerarul mai mare de 15 salarii medii pe economie la data depunerii declarației se indică la Capitolul V, lit. C), precum și alte documente care încorporează drepturi patrimoniale. Această informație apare hașurată pe Portalul public.

Sanțiuni:

Dacă, în urma verificării declarațiilor de avere și interese personale, se constată că un subiect al declarării nu a depus sau a depus tardiv declarația de avere și interese personale, inspectorul de integritate îi aplică acestuia sancțiunea contravențională corespunzătoare:

- **Depunerea tardivă** a declarației de avere și interese personale se sancționează cu amendă de la 30 la 60 de unități convenționale (1500 – 3000 MDL)
- **Nedepunerea** declarației de avere și interese personale se sancționează cu amendă de la 60 la 90 de unități convenționale (3000 – 4500 MDL)
- **Neprezentarea sau refuzul prezentării informației** privind averea și veniturile de către membrii familiei și/sau concubinul/concubina se sancționează cu amendă de la 60 la 90 de unități convenționale (3000 – 4500 MDL)

În situațiile de mai sus, inspectorul de integritate va transmite FPSS un demers pentru depunerea DAIP în termen de 30 de zile. În cazul nedepunerii în urma acestui demers, fapta constituie temei de încetare a raporturilor de muncă sau de serviciu ale FPSS.

Conflictul de interese:

Importanța conflictului de interese:

Este important să înțelegem și să recunoaștem că fiecare persoană are interese. Un „conflict de interese” implică un conflict între datoria publică și interesele private ale unui funcționar public.

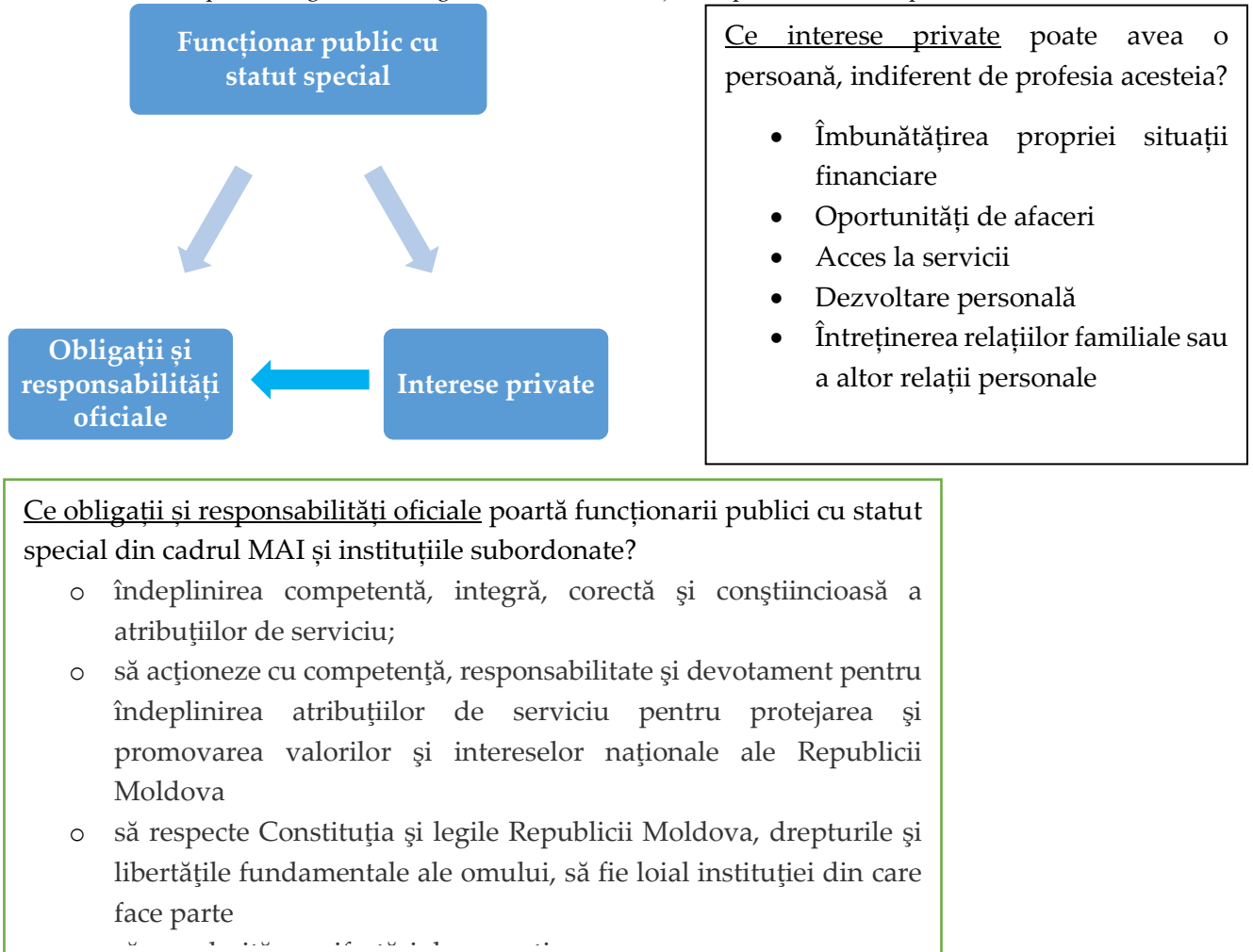
Atunci când situațiile de conflict de interese nu sunt identificate și gestionate corespunzător, ele pot pune în pericol serios integritatea organizațiilor și pot conduce la corupție atât în sectorul public, cât și în cel privat. Când mecanismele de prevenire eșuează și un conflict de interese devine corupție, reputația instituțiilor democratice este pusă la încercare și încrederea în administrația de stat este subminată.

Într-un mediu în care conflictele de interese sunt gestionate corect, deciziile și acțiunile funcționarilor publici cu statut special sunt orientate exclusiv către binele public, fără influențe sau avantaje personale. Aceasta nu doar că promovează corectitudinea și echitatea, dar și protejează reputația și eficiența Ministerului Afacerilor Interne și a instituțiilor sale subordonate.

Principiile profesionale ale funcționarului public cu statut special sunt profesionalismul, confidențialitatea, integritatea profesională și loialitatea, stabilitatea în funcția publică, colaborarea și cooperarea, imparțialitatea și nediscriminarea, transparența, obiectivitatea, eficiența, responsabilitatea și subordonarea ierarhică.

Definiția conflictului de interese:

Conflictul de interese apare atunci când interesele subiectului declarării ca persoană privată influențează sau ar putea influența necorespunzător îndeplinirea obligațiilor și responsabilităților oficiale.

Tipuri de conflicte de interese:

a) Conflict de interese potențial

Situația în care interesele private ale funcționarului public cu statut special nu influențează îndeplinirea atribuțiilor obligațiilor și responsabilităților oficiale, dar este posibil ca mai devreme sau mai târziu să o facă.

Exemplu:

Fratele unui polițist, lucrător în cadrul Inspectoratului General de Poliție (IGP), deține o companie în mun. Chișinău specializată în evacuarea și depozitarea mașinilor parcate neregulamentar. În prezent, compania fratelui nu are contracte cu instituția unde polițistul își desfășoară activitatea dar există posibilitatea ca în viitor compania să participe la licitații pentru servicii *de ridicare, transportare, depozitare și restituire a mijloacelor de transport în cadrul procesului contravențional*.

În această situație, interesele personale ale polițistului ar putea conduce la apariția unui conflict de interese real dacă firma respectivă ar începe să colaboreze cu instituția.

Obligațiile FPSS în cazul unui conflict de interese potențial:

Interesele se declară în condițiile art.4-7 ale Legii nr. 133/2016, astfel:

- interesele personale aparținând membrilor de familie (soțul/soția, copilul minor, inclusiv cel adoptiv sau persoana aflată la întreținere a subiectului declarării) sau ale concubinului/concubinei se menționează în DAIP;
- interesele personale aparținând persoanelor apropiate, altele decât membrii de familie (persoane înrudite prin sânge sau prin adopție cu subiectului declarării - părinte, frate/soră, bunic/bunică, nepot/nepoată, unchi/mătușă și persoana înrudită prin afinitate cu subiectul declarării - cumnat/cumnată, socru/soacră, ginere/noră) NU se menționează în DAIP.

Conducătorul ierarhic superior acordă consultanță privind evitarea survenirii unui conflict real ca efect al celui potențial.

Spre deosebire de conflictul de interese real, conflictul de interese potențial nu trebuie declarat într-un formular special (precum cel exemplificat în Anexa 1). Simpla declarare a intereselor personale ale declarantului și ale membrilor de familie, ale concubinului sau concubinei, în DAIP este suficientă. De exemplu, FPSS este fondator la o companie, calitate care va fi trecută la capitolul VII din DAIP, declarând următoarele:

- denumirea și adresa companiei/organizației (care să cuprindă numărul de identificare a persoanei juridice și adresa juridică);
- calitatea deținută (asociat, acționar, fondator sau membru);
- documentul care certifică calitatea respectivă (hotărâre, certificat, proces-verbal, ordin).

Cu ajutorul conceptului de „conflict de interese potențial” funcția de prevenire a conflictelor de interese reale și consumate este fortificată iar responsabilitatea factorilor de decizie și a subiecților declarării este crescută.

b) Conflictul de interese real

Situația în care interesele private ale funcționarului public cu statut special influențează sau poate influența evident îndeplinirea³ atribuțiilor obligațiilor și responsabilităților oficiale.

Exemplu:

Un polițist, lucrător în cadrul Inspectoratului General de Poliție (IGP) și membru în Grupul de lucru pentru adjudecarea serviciilor de *ridicare, transportare, depozitare și restituire a mijloacelor de transport în cadrul procesului contravențional* participă la evaluarea și selectarea ofertelor depuse în

³ să rezolve o cerere/un demers, să emită un act administrativ, să încheie direct sau prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, să ia o decizie sau să participe la luarea unei decizii în care are interese personale sau care vizează persoane ce îi sînt apropiate, persoanele fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial și care influențează sau pot influența exercitarea imparțială și obiectivă a mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică.

GHID privind regulile de integritate selectate – funcționari publici cu statut special
cadrul licitației publice. La deschiderea ofertelor, polițistul constată că una dintre acestea a fost
depusă de compania deținută de fratele lui.

În acest caz, relația personală influențează sau poate influența exercitarea imparțială și obiectivă
a funcției publice.

Obligațiile FPSS în cazul unui conflict de interese real:

1. Să se abțină⁴ de la orice acțiune care ar putea genera un conflict de interese consumat;
2. Să informeze șeful ierarhic sau organul ierarhic superior imediat în termen de trei zile de la data constatării, despre conflictul de interese în care se află. În lipsa acestora, se va adresa direct Autorității Naționale de Integritate. **ATENȚIE!** Informarea despre apariția unui conflict de interese real se va face până la luarea deciziei, demersului, emiterii actului administrativ etc.
3. Declarația privind conflictul de interese real se înregistrează în Registrul declarațiilor privind conflictele de interese, ținut conform anexei nr. 4 din Legea nr. 133/2016 de către persoana desemnată de conducătorul organizației publice.

c) Conflictul de interese consumat

Fapta funcționarului public cu statut special de rezolvare a unei cereri/unui demers, de emiterie a unui act administrativ, de încheiere directă sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, de luare sau de participare la luarea unei decizii în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică fără să îndeplinească cumulativ cele două condiții de evitare a conflictului de interese real prevăzute de lege: informarea superiorului ierarhic și abținerea de la luarea deciziei.

Exemplu:

Un polițist, lucrător în cadrul Inspectoratului General de Poliție (IGP) și membru în Grupul de lucru pentru adjudecarea serviciilor de *ridicare, transportare, depozitare și restituire a mijloacelor de transport în cadrul procesului contravențional* participă la evaluarea și selectarea ofertelor depuse în cadrul licitației publice. La deschiderea ofertelor, polițistul constată că una dintre acestea a fost depusă de compania deținută de fratele lui dar nu declară conflictul de interese real și nici nu se abține de la procesul de decizie. Ulterior, în calitate de membru al Grupului de lucru, desemnează compania fratelui drept câștigător al licitației și semnează contractul de achiziție publică.

În acest caz, decizia influențată de interesul personal a fost deja luată și implementată.

⁴ să nu rezolve cererea/demersul, să nu emită actul administrativ, să nu încheie, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, actul juridic, să nu ia sau să nu participe la luarea deciziei în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică până la soluționarea conflictului de interese.

Definiții și concepte

interes personal – orice interes material sau nematerial al subiectului declarării ce rezultă din activitățile sale în calitate de persoană privată, din relațiile sale cu persoane apropiate sau cu persoane juridice și alți agenți economici, indiferent de tipul de proprietate, din relațiile sau afiliațiile sale cu organizații necomerciale, inclusiv cu partidele politice și cu organizațiile internaționale;

interes personal material - orice beneficiu financiar sau economic (venituri, proprietăți, investiții, acțiuni, salarii, dividende, contracte comerciale sau alte avantaje economice directe sau indirecte);

interes personal nematerial - orice beneficiu non-financiar sau avantaje de natură personală sau socială (acestea pot rezulta din relațiile personale, afiliațiile politice, participarea la organizații non-comerciale sau alte activități care nu implică beneficii economice directe, dar care pot influența deciziile și comportamentul acestuia în exercitarea funcției publice)

persoană apropiată – soțul/soția, copilul, concubinul/concubina subiectului declarării, persoana aflată la întreținerea subiectului declarării, de asemenea persoana înrudită prin sânge sau prin adopție cu subiectului declarării (părinte, frate/soră, bunic/bunică, nepot/nepoată, unchi/mătușă) și persoana înrudită prin afinitate cu subiectul declarării (cumnat/cumnată, socru/soacră, ginere/noră);

Soluționarea conflictului de interese real

În cazul funcționarilor publici cu statut special, conflictul de interese real se soluționează de către subiectul declarării, conducătorul organizației publice sau Autoritatea Națională de Integritate, după caz.

a) soluționarea de către subiectul declarării (funcționarul public cu statut special)

- Se realizează prin abținerea subiectului de la rezolvarea cererii/demersului, de la emiterea/adoptarea actului administrativ, de la încheierea actului juridic, de la participarea la luarea unei decizii sau luarea deciziei/votare;
- Subiectul informează toate părțile vizate despre decizia luată (abținere și protejare a corectitudinii procesului de luare a deciziilor);
- Subiectul informează cu privire la decizia luată șeful ierarhic superior, organul ierarhic superior sau Autoritatea Națională de Integritate, după caz.

Exemplu de soluționare:

Speța: Funcționar public cu statut special examinează cererea depusă de către un cetățean (ginere) la obținerea portului de armă, în baza căreia întocmește Avizul cu privire la condițiile de păstrare și de asigurare a siguranței armei și muniției la domiciliu și în alte forme de autorizare și control.

Soluționarea de către subiect: În momentul luării la cunoștință, funcționarul public cu statut special informează părțile vizate (ginerile acestuia, colegi aflați în proximitate) cu privire la existența unui conflict de interese real și decizia acestuia de abținere. Totodată informează și șeful ierarhic superior despre decizia acestuia care dispune în consecință.

b) soluționarea de către conducătorul organizației sau de Autoritatea Națională de Integritate

- Se realizează în termen de trei zile de la data la care a fost informat despre conflictul de interese real al subiectului și care nu a fost soluționat de către subiectul declarării, prin aplicarea uneia dintre următoarele opțiuni:
 - a) restricționarea accesului subiectului declarării, afectat de un conflict de interese, la anumite informații sau restricționarea participării lui la examinarea situațiilor care au legătură cu interesul său personal;
 - b) transferul subiectului declarării într-o altă funcție, cu acordul scris al acestuia;
 - c) redistribuirea sarcinilor și atribuțiilor subiectului declarării sau delegarea responsabilității de emitere/adoptare a actului administrativ, de încheiere a actului juridic, de participare la luarea deciziei sau de luare a deciziei către o altă persoană cu competențe decizionale, inclusiv în cazul în care conflictul de interese real se poate repeta;
 - d) acceptarea emiterii/adoptării actului administrativ, încheierii actului juridic, participării la luarea deciziei sau luării deciziei, dacă opțiunile de soluționare specificate la lit. a), b) și c) nu pot fi aplicate (la aplicarea acestei opțiuni se notifică ANI în termen de trei zile lucrătoare)

ATENȚIE! În cazul în care conducătorul organizației publice nu poate soluționa un conflict de interese real, acesta se adresează Autorității Naționale de Integritate care va soluționa conflictul prin oferirea uneia dintre următoarele soluții:

a) recomandarea de a delega responsabilitatea de emitere/adoptare a actului administrativ, de încheiere a actului juridic, de participare la luarea deciziei sau de luare a deciziei către un terț;

b) recomandarea de a accepta emiterea/adoptarea actului administrativ, încheierea actului juridic, participarea la luarea deciziei sau luarea deciziei, dacă opțiunea de soluționare specificată la lit. a) nu poate fi aplicată.

Soluționarea conflictului de interese real se va formaliza prin redactarea unei Decizii de soluționare prezentată în Anexa 2 din acest Ghid. Decizia poate fi emisă, după caz, de inspectorul de integritate al ANI sau de persoana care soluționează conflictul de interese în cazul conducătorului ierarhic superior.

Exemplu de soluționare:

Speța: Funcționar public cu statul special examinează în cadrul Comisiei de concurs, dosarul de concurs, depus de către o persoană apropiată (nepot).

Soluționarea de către superiorul ierarhic / conducător / ANI: restricționarea participării lui la examinarea situațiilor care au legătură cu interesul său personal și înlocuirea cu o altă persoană/supleant din cadrul entității.

Nu toate situațiile în care interesele ar putea intra în conflict sunt ușor de identificat. Situațiile echivoce sunt acelea în care este dificilă determinarea corectă a interesului personal, a relațiilor

GHID privind regulile de integritate selectate – funcționari publici cu statut special de apropiere sau comerciale dintre subiect și terți. Iată un exemplu: *"Funcționarul public cu statut special din cadrul Inspectoratului General pentru Migrație primește spre rezolvare o cerere de prelungire a vizei din partea unui cetățean străin care a închiriat pe 5 ani un spațiu comercial de la fratele funcționarului."*

Unele țări folosesc liste de verificare ca instrumente pentru a-i ajuta pe angajați să respecte normele privind conflictele de interese. Exemplul de mai jos, din Australia, încurajează angajații din sectorul public să își pună o serie de întrebări pentru a evalua dacă sunt într-o situație de conflict de interese potențial sau real:

- Eu sau o persoană asociată cu mine ar putea beneficia sau ar putea fi afectată în mod negativ de decizia sau acțiunea pe care o propun?
- Ar putea exista beneficii pentru mine în viitor care ar putea pune la îndoială obiectivitatea mea?
- Am o relație sau o asociere personală, profesională sau financiară, actuală sau anterioară, de orice importanță, cu o parte interesată?
- Reputația mea sau a unei rude, a unui prieten sau a unui asociat ar putea fi îmbunătățită sau afectată din cauza deciziei sau acțiunii propuse?
- Eu sau o rudă, un prieten sau un asociat al meu ar putea avea de câștigat sau de pierdut din punct de vedere financiar într-un mod ascuns sau neașteptat?
- Am opinii sau prejudecăți personale sau profesionale care ar putea determina alte persoane să concluzioneze în mod rezonabil că nu sunt o persoană potrivită pentru a soluționa această problemă?
- Am făcut vreo promisiune sau angajament în legătură cu această problemă?
- Am primit vreun beneficiu sau ospitalitate de la o persoană care are de câștigat sau de pierdut din decizia sau acțiunea propusă de mine?
- Sunt membru al unei asociații, al unui club sau al unei organizații profesionale sau am legături și afilieri speciale cu organizații sau persoane care ar putea avea de câștigat sau de pierdut din decizia sau acțiunea propusă de mine?
- Această situație ar putea avea o influență asupra oricăror oportunități viitoare de angajare în afara sarcinilor mele oficiale actuale?
- Ar putea exista alte avantaje sau factori care ar putea pune la îndoială obiectivitatea mea?
- Mai am îndoieli cu privire la decizia sau acțiunea propusă?

DACĂ RĂSPUNSURILE SUNT DA, ar fi bine să știți că există o mare posibilitate de a fi în conflict de interese

Sanctiuni

Prevăzute de Legea 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale:

- ❖ Fapta subiectului declarării în privința căruia s-a constatat că acesta a soluționat o cerere/un demers, a emis sau a adoptat un act administrativ, a încheiat, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese constituie temei pentru tragere la

GHID privind regulile de integritate selectate – funcționari publici cu statut special
răspundere contravențională, penală și/sau, după caz, pentru revocarea, destituirea sau
încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului în cauză (art. 23,
alin. (4) din Legea nr. 133/2016)

- ❖ Suplimentar, persoana cu privire la care s-a constatat încălcarea conflictului de interese este decăzut din dreptul de a mai exercita o funcție publică și/sau o funcție de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electivă, pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării sau destituirii din funcția publică

Prevăzute de Codul Contravențional al Republicii Moldova:

- ❖ Articolul 313². Nedeclararea sau nesoluționarea conflictului de interese
 - (1) Nedeclararea conflictului de interese de către subiectul declarării (...) se sancționează cu amendă de la 45 la 60 de unități convenționale aplicată persoanei fizice (2250 – 3000 MDL), cu amendă de la 120 la 180 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere (6000 – 9000 MDL).
 - (2) Nesoluționarea conflictului de interese (...) se sancționează cu amendă de la 60 la 90 de unități convenționale aplicată persoanei fizice (3000 – 4500 MDL), cu amendă de la 180 la 240 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere (9000 – 12.000 MDL)

Pentru mai multe spețe reale redactate prin prisma actelor de constatare ale inspectorilor de integritate,
Consultați [GHIDUL privind conflictele de interese](#) elaborat de Autoritatea Națională de Integritate

Incompatibilități, restricții și limitări de publicitate

Diferența dintre conflicte de interese și incompatibilități

Spre deosebire de conflicte de interese (în care confruntarea dintre interesele private și îndatoririle publice determină decizii imparțiale, lipsite de obiectivitate), starea de incompatibilitate reprezintă situațiile în care un subiect al declarării exercită mai multe funcții în același timp, deși este interzis de lege. Cu alte cuvinte, incompatibilitate reprezintă starea în care subiectul declarării (funcționarul public, ales local, ministru etc.) deține simultan (cumulează) activități (funcții) interzise prin lege. Alături de incompatibilități, legiuitorul a reglementat și o serie de restricții și limitări de publicitate cu scopul de a institui măsuri suplimentare de protecție față de apariția unui conflict de interese.

„Semnificația noțiunii de incompatibilitate constă în interdicția prevăzută de lege de a cumula două funcții în vederea asigurării independenței de acțiune a persoanei ce ocupă o funcție publică, a evitării concentrării de către una și aceeași persoană a unor prerogative excesive precum și a ocrotirii integrității profesionale și morale a acesteia.”

Autoritatea Națională de Integritate

Legea nr. 288/2016 privind funcționarul public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne recunoaște natura profesională distinctă a acestei calități fapt ce presupune o conduită specială în îndeplinirea atribuțiilor exclusiv în folosul cetățeanului și al comunității. În planul integrității, acest lucru se traduce prin instituirea unui set de incompatibilități, interdicții și restricții individuale, ca măsuri de protecție în fața apariției incidentelor de integritate.

Incompatibilități:

Incompatibilitățile specifice ale funcționarului public cu statut special sunt determinate de art. 53 din Legea nr. 288/2016. Astfel, acesta nu are dreptul să desfășoare alte activități remunerate:

- în cadrul altor autorități publice, cu excepția cazului în care acesta este suspendat din funcție pe perioada respectivă în condițiile legii (exemplu: FPSS în cadrul IGP deține și funcția de membru CA la o companie de stat aflată în subordinea Ministerului Dezvoltării economice și Digitalizării, fapt ce atrage starea de incompatibilitate)
- în funcții de demnitate publică sau în funcții din cadrul cabinetului persoanei care exercită o funcție de demnitate publică, cu excepția cazului în care acesta este suspendat din funcție pe perioada respectivă în condițiile legii (exemplu: FPSS în cadrul IGP desfășoară și funcția de consilier la Cabinetul Ministrului de Interne, fără a se suspenda în condițiile legii, fapt ce atrage starea de incompatibilitate)
- pe bază de contract individual de muncă sau alt contract civil în cadrul unor societăți comerciale, cooperative, întreprinderi de stat sau municipale, precum și în cadrul unor organizații necomerciale din sectorul privat sau public, a căror activitate este controlată,

GHID privind regulile de integritate selectate – funcționari publici cu statut special subordonată sau, în anumite privințe, este de competența autorității în care funcționarul este angajat, cu excepția activităților științifice, didactice, de creație, de participare în proiecte de dezvoltare în domeniul de competență în cadrul autorității în care este angajat și de reprezentare a statului în societățile economice⁵. (exemplu: *FPSS în cadrul Poliției de Frontieră desfășoară în timpul liber activități de taximetrie în cadrul unei companii private, fapt ce atrage starea de incompatibilitate*)

- în calitate de expert antrenat în proiecte implementate peste hotarele țării, cu excepția cazului în care raporturile de serviciu sunt suspendate pe perioada respectivă în condițiile legii (exemplu: *FPSS în cadrul aparatului central al MAI este implicat într-un proiect de asistență umanitară într-o țară din America de Sud, fără a se suspenda din funcția publică în condițiile legii, fapt ce atrage starea de incompatibilitate*).

Nu se află în situație de incompatibilitate, în sensul prevederilor de mai sus, funcționarul public cu statut special care este desemnat, prin act administrativ, pentru a face parte din echipa de proiect investițional sau de proiect de asistență tehnică, finanțat din împrumuturi externe contractate sau garantate de stat, rambursabile sau nerambursabile, ori din contul granturilor acordate Guvernului, precum și din contul granturilor acordate instituțiilor finanțate de la buget. (exemplu: *FPSS în cadrul IGP este desemnat prin act administrativ să facă parte din echipa internațională de implementare a unui proiect cu finanțare externă furnizată de CEPOL, fapt ce NU constituie o stare de incompatibilitate*)

ATENȚIE! Această excepție nu se aplică funcționarului public cu statut special care exercită atribuții de audit sau atribuții de control asupra activității derulate în cadrul acesteia și a funcționarului public cu statut special pentru care activitatea desfășurată în cadrul echipei de proiect generează o situație de conflict de interese cu funcția publică pe care o exercită.

Alte incompatibilități:

- FPSS nu are dreptul să desfășoare activități de întreprinzător, cu excepția deținerii calității de fondator al unei societăți comerciale, nici să înlesnească, în virtutea funcției sale, activitățile de întreprinzător ale unor persoane fizice sau juridice. (exemplu: *un ofițer de poliție din cadrul Ministerului Afacerilor Interne deține calitatea de fondator al unei societăți comerciale care operează în domeniul securității private. Nerespectarea regimului juridic al incompatibilității survine în momentul în care acesta recomandă în mod activ și explicit serviciile de securitate ale companiei în cadrul comunității și către alte instituții publice sau private.*)
- Funcționarul public cu statut special nu poate fi reprezentant al unor persoane terțe în autoritatea publică în care își desfășoară activitatea, inclusiv în ceea ce privește efectuarea unor acțiuni în legătură cu funcția pe care o exercită (exemplu: *Un ofițer de poliție din cadrul unei unități de investigare a fraudelor economice este rugat de un prieten să-l reprezinte într-o chestiune legală legată de o anchetă în curs desfășurată de aceeași unitate.*)

⁵ Conform legii, modul de cumulare a acestor activități cu funcția publică cu statut special se stabilește de către Guvern.

Soluționarea stării de incompatibilitate

Funcționarul public cu statut special implicat în una dintre activitățile incompatibile este obligat ca, în termen de 30 de zile calendaristice de la data apariției situației de incompatibilitate, să înceteze activitatea incompatibilă cu funcția sa ori, după caz, să depună cerere de demisie din funcția publică cu statut special. Dacă în termenul menționat funcționarul nu întreprinde acțiuni în vederea lichidării incompatibilității, angajatorul sau persoana împuternicită de către acesta recurge la măsura încetării raportului de serviciu al acestuia.

Restricții în ierarhie

Funcționarul public cu statut special nu poate activa într-o funcție aflată în subordinea nemijlocită a unei rude pe linie dreaptă sau colaterală (părinte, frate, soră, fiu, fiică) ori a unei rude prin afinitate⁶ (soț/soție, părinte, frate sau soră a soțului/soției) ori a concubinului/concubinei în cadrul entității publice. Exemplu: *un ofițer de poliție nu poate fi subordonatul direct al tatălui său care este șeful departamentului, un funcționar din Ministerul Afacerilor Interne nu poate fi subordonatul direct al soției sale care este directoarea unei unități din același minister.*

Soluționarea restricțiilor în ierarhie

Funcționarul public cu statut special aflat într-o astfel de situație întreprinde acțiuni în vederea încetării raporturilor de subordonare nemijlocită, în termen de două luni de la producerea situației. Dacă în termenul menționat, funcționarul nu întreprinde aceste acțiuni de încetare a raporturilor angajatorul sau persoana împuternicită de către acesta decide transferul funcționarului într-o funcție similară sau în una inferioară, care ar exclude o astfel de subordonare. Dacă transferul nu este posibil, angajatorul sau persoana împuternicită de către acesta dispune încetarea raportului de serviciu al funcționarului public cu statut special.

Alte restricții:

Restricții legate de încetarea raporturilor de muncă sau de serviciu:

<p>Subiecții declarării sunt obligați să comunice conducătorului organizației publice în care activează sau, după caz, Autorității Naționale de Integritate despre toate ofertele de muncă pe care aceștia intenționează să le accepte, dacă aceste locuri de muncă pot genera un conflict de interese. Comunicarea se face în scris, în termen de 3 zile de la primirea ofertei de muncă.</p>	<p>Exemplu: <i>Șeful Direcției de Comunicare și Protocol din cadrul Poliției a fost oferit de către un post TV local să participe în calitate de invitat permanent la o emisiune. Întrucât această situație poate reprezenta un conflict de interese potențial, funcționarul trebuie să informeze conducătorul despre această ofertă de muncă pe care intenționează să o accepte.</i></p>
<p>Persoanele prevăzute mai sus nu pot să obțină beneficii neprevăzute de lege sau de contractul individual de muncă datorită funcției deținute anterior, inclusiv datorită informațiilor de serviciu obținute în exercitarea funcției respective.</p>	<p>Exemplu: <i>Șeful Direcției de Comunicare și Protocol din cadrul Poliției a fost oferit de către un post TV local să participe în calitate de invitat permanent la o emisiune. După acceptarea noii funcții acesta trebuie să se asigure că atribuțiile din fișa noului post nu presupun dezvoltarea</i></p>

⁶ Restricția se aplică și în situația în care șeful nemijlocit al funcționarului public cu statut special exercită o funcție de demnitate publică sau o funcție publică cu statut special.

Subiecții declarării care și-au încetat mandatul sau raporturile de muncă ori de serviciu, pe parcursul ultimului an de muncă sau de serviciu având atribuții directe de supraveghere sau control al unor organizații comerciale și necomerciale, nu au dreptul să se angajeze, timp de un an, în cadrul acestor organizații.

Exemplu: Un lucrător din cadrul Serviciului Investigare fraude economice din Poliție nu poate să se angajeze într-una din societățile comerciale verificate în ultimul an.

Restricții în cazul încheierii contractelor comerciale:

În cazul în care subiectul declarării a încetat să-și îndeplinească obligațiile într-o organizație publică, întreprinderea în care el sau persoane apropiate lui dețin cote în capitalul social ori lucrează în structuri de conducere sau de revizie nu are dreptul, timp de un an, să încheie contracte comerciale cu organizația publică în care a activat subiectul menționat.

Exemplu: Un FPSS demisionează din Direcția Juridică a MAI iar firma la care tatăl deține părți sociale nu poate încheia contracte cu MAI timp de un an de la încetarea funcției acestuia.

Restricțiile de la punctul de mai sus nu se aplică în cazul în care contractul a fost încheiat până la angajarea în întreprinderea respectivă a persoanei care a exercitat o funcție publică sau de demnitate publică.

Exemplu: Un FPSSFPSS părăsește funcția sa din MAI și se angajează ca manager de proiect la o firmă de consultanță. Înainte de angajarea sa, firma de consultanță avea deja încheiat un contract cu MAI pentru implementarea unui proiect, astfel că restricția nu se aplică

Restricții la primirea, folosirea, înstrăinarea și transmiterea în folosință a bunurilor

Subiectul declarării nu poate folosi mai mult de 30 de zile în decursul unui an, cu titlu gratuit sau la un preț considerabil mai mic decât cel de piață, mijloace de transport și bunuri imobile, cu excepția celor care aparțin companiilor sale, copiilor, părinților, bunelor sau fraților/surorilor.

Exemplu: Un FPSS nu poate folosi mai mult de 30 de zile în decursul unui an un autovehicul ce aparține unei companii deținute de un prieten al acestuia

Subiectul declarării nu poate folosi în Republica Moldova mijloace de transport care nu îi aparțin și sunt înregistrate în străinătate.

Exemplu: Un FPSS nu poate folosi pe teritoriul Rep. Moldova un autoturism care nu îi aparține și care este înmatriculat într-o țară străină.

Limitări:

Limitarea reprezentării:

Subiecții declarării care și-au încetat raporturile de muncă sau de serviciu nu pot reprezenta, timp de un an, interesele persoanelor fizice sau juridice în organizația publică în care au activat, nici nu pot reprezenta persoane fizice sau juridice în probleme ce țin de atribuțiile de serviciu îndeplinite anterior.

Exemplu: Un ofițer de poliție din cadrul Inspectoratului General de Poliție (IGP) a părăsit funcția și s-a angajat ca și consultant pentru o firmă de avocatură.

Timp de un an de la încetarea raporturilor de muncă, fostul ofițer de poliție nu poate participa la întâlniri, negocieri sau comunicări oficiale între firma de avocatură și IGP, nici nu poate oferi consultanță sau reprezenta clienții firmei de avocatură în proceduri de investigare a fraudei sau altor anchete desfășurate de IGP, deoarece acest tip de activitate se încadrează în atribuțiile pe care le-a îndeplinit anterior la IGP

Limitarea publicității

<p>Se interzice folosirea de către subiectul declarației, în interes privat, a simbolurilor oficiale ce au legătură cu exercitarea mandatului său, a funcției sale publice sau de demnitate publică.</p>	<p>Exemplu: Un ofițer de poliție din cadrul Inspectoratului General de Poliție (IGP) organizează un eveniment privat, cum ar fi o petrecere de aniversare, și decide să utilizeze în scop personal simbolurile oficiale ale poliției pentru a conferi prestigiu evenimentului și pentru a impresiona invitații.</p>
<p>Se interzice folosirea sau permisiunea de a folosi numele subiectului declarației, însoțit de calitatea acestuia, precum și vocea sau semnătura acestuia în orice formă de publicitate a unui agent economic sau a vreunui produs comercial național ori străin, cu excepția publicității gratuite.</p>	<p>Exemplu: Un FPSS din cadrul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență promovează un produs într-un clip pe o rețea de Social Media</p>

Sanctiuni

Legea 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale

- ❖ Fapta subiectului declarației în privința căruia s-a constatat **starea de incompatibilitate** nesoluționată în termenul legal constituie temei pentru tragere la răspundere disciplinară, contravențională și/sau, după caz, pentru încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale acestuia.
- ❖ Fapta subiectului declarației în privința căruia s-a constatat **încălcarea regimului juridic al restricțiilor și limitărilor** constituie temei pentru tragere la răspundere contravențională și/sau, după caz, pentru încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale acestuia.
- ❖ Suplimentar, persoana eliberată sau destituită din funcția publică ca urmare a încălcării regimului juridic al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, este decăzută din dreptul de a mai exercita o funcție publică și/sau o funcție de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electivă, pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării sau destituirii din funcția publică.

Codul Contravențional al Republicii Moldova:

Articolul 313⁴. Încălcarea regimului juridic al incompatibilităților și limitărilor aplicabile funcției publice sau funcției de demnitate public

- ❖ Încălcarea regimului juridic al incompatibilităților și limitărilor aplicabile funcției publice cu statut special se sancționează cu amendă de la 50 la 60 de unități contravenționale aplicată persoanei fizice (2500 la 3000 MDL), cu amendă de la 120 la 250 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere (6000 la 12.500 MDL)

ANEXA 1 – Model pentru Declarația privind conflictul de interese real:

Către _____

(Conducătorul ierarhic superior / Autoritatea Națională de Integritate)

DECLARAȚIE PRIVIND CONFLICTUL DE INTERESE REAL

Prin prezenta, subsemnatul / subsemnata _____

(numele și prenumele declarantului)

deținând funcția de _____

(se menționează funcția publică cu statut special)

în cadrul _____, declar că la data de _____

(se menționează denumirea instituției centrale și instituția subordonată)

Am constatat că mă aflu într-o situație de conflict de interese, în legătură cu:

(bifați și completați una din opțiuni)

- Soluționarea următoarei cereri / demers:

- Emiterea următorului act administrativ:

- Încheierea, direct sau prin intermediul unui terț, a următorului act juridic:

- Luarea următoarei decizii:

- Participarea la luarea următoarei decizii

Declar, că situația dată generează pentru mine un conflict de interese real, care influențează sau ar putea influența îndeplinirea imparțială și obiectivă a funcției mele, din următoarele considerente:

(Date și informații despre natura conflictului de interese și modul în care acestea influențează sau pot influența exercitarea funcției)

Declar că, până la depunerea prezentei declarații, m-am abținut de la exercitarea atribuțiilor care îmi revin în legătură cu situația care generează pentru mine un conflict de interese.

În legătură cu declarația depusă, rog respectuos să se identifice, în termen de până la 3 zile, soluția pentru rezolvarea situației asupra căreia am informat, pornind de la interesul public și al altor angajați ai instituției, nivelul funcției pe care o dețin, natura conflictului de interese pe care l-am declarat, precum și de la alți factori relevanți.

Rog să mă informați cu privire la soluția adoptată în legătură cu prezenta declarație.

Numele, prenumele: _____

Semnătură: _____

Data _____

Adresa de email _____

ANEXA 2 – Model pentru Decizia de soluționare a conflictului de interese real

DECIZIE de soluționare a conflictului de interese real

Decizia nr. ___ din ___ (data) _____

La data de _____ în Registrul declarațiilor privind conflictele de interese a fost luată la evidență Declarația privind conflictul de interese semnată de către subiectul declarării dl / dna ___ (numele subiectului) _____, ___ (funcția și instituția) _____, prin care a constatat că în calitate sa de ___ (funcția) _____ se află în situație de conflict de interese în legătură cu _____ (se va descrie interesul privat⁷ aparținând subiectului, familiei, persoanelor apropiate, concubinului / concubinei care generează conflictul de interese) _____.

Luând act de conținutul declarației privind conflictul de interese real, în temeiul prevederilor art. 19 lit. e) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 *cu privire la Autoritatea Națională de Integritate* și art. 14 alin. (8) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 *privind declararea averii și a intereselor personale*, ținând cont de nivelul și tipul funcției deținute de subiectul declarării și de natura conflictului de interese, inspectorul de integritate (la caz se va indica funcția persoanei care soluționează conflictul de interese în cazul conducătorului ierarhic superior sau denumirea organului ierarhic superior),

DECIDE:

1. Se recomandă subiectului declarării, dlui/dnei _____, următoarea modalitate de soluționare:

- restricționarea accesului subiectului declarării, afectat de un conflict de interese, la anumite informații sau restricționarea participării lui la examinarea situațiilor care au legătură cu interesul său personal;
- transferul subiectului declarării într-o altă funcție, cu acordul scris al acestuia;
- redistribuirea sarcinilor și atribuțiilor subiectului declarării sau delegarea responsabilității de emiterе/adoptare a actului administrativ, de încheiere a actului juridic, de participare la luarea deciziei sau de luare a deciziei către o altă persoană cu competențe decizionale, inclusiv în cazul în care conflictul de interese real se poate repeta;

- acceptarea emiterii/adoptării actului administrativ, încheierii actului juridic, participării la luarea deciziei sau luării deciziei, dacă opțiunile de soluționare specificate la lit. a), b) și c) nu pot fi aplicate (la aplicarea acestei opțiuni se notifică ANI în termen de trei zile lucrătoare)

Modalitatea recomandată va fi dusă la îndeplinire în mod concret, astfel:

2. **Neconformarea deciziei de soluționare a conflictului de interese real, potrivit prevederilor art. 23 alin. (9) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și a intereselor personale, constituie temei pentru încetarea mandatului, raporturilor de muncă ori de serviciu.**
3. **Nesoluționarea conflictului de interese în conformitate cu prezenta decizie este pasibilă sancționării în baza art. 3132 alin. (2) din Codul Contravențional al Republicii Moldova**
4. **Subiectul declarării va informa, în termen de 3 zile, despre soluționarea situației de conflict de interese prin conformarea la recomandarea conținută în prezenta decizie.**

Atenție! Punctul 4 se va executa obligatoriu și se va informa conducătorul ierarhic superior sau organul ierarhic superior despre măsurile întreprinse întru soluționarea conflictului de interese declarat, cu anexarea actelor confirmative.

Conform cerințelor art. 14 alin. (9) din Legea nr. 133 din 17.06.2016 privind declararea averii și a intereselor personale, subiectul declarării este obligat să se conformeze deciziei de soluționare a conflictului de interese real în care se află.

ANEXA 3 – Exemplu pentru completarea Declarației privind conflictul de interese real și a Deciziei de soluționare a conflictului de interese real

Pentru a exemplifica modalitatea de completare a acestor două documente vom utiliza una dintre spețele fictive menționate în acest Ghid:

Un polițist, FPSS în cadrul Inspectoratului General de Poliție (IGP), Direcția logistică, Secția Achiziții și membru în Grupul de lucru pentru adjudecarea serviciilor de ridicare, transportare, depozitare și restituire a mijloacelor de transport în cadrul procesului contravențional participă la evaluarea și selectarea ofertelor depuse în cadrul licitației publice. La deschiderea ofertelor, polițistul constată că una dintre acestea a fost depusă de compania deținută de fratele lui.

a) Completarea Declarației privind conflictul de interese real:

Către: Șeful Secției Achiziții din Direcția Logistică, IGP

DECLARAȚIE PRIVIND CONFLICTUL DE INTERESE REAL

Prin prezenta, subsemnatul / subsemnata A.B., deținând funcția de ofițer al Secției Achiziții în cadrul Inspectoratului General de Poliție, Ministerul Afacerilor Interne, declar că la data de 01.10.2023, **am constatat că mă aflu într-o situație de conflict de interese**, în legătură cu:

- Soluționarea următoarei cereri / demers:

- Emiterea următorului act administrativ:

- Încheierea, direct sau prin intermediul unui terț, a următorului act juridic:

- Luarea următoarei decizii:

Participarea la luarea următoarei decizii

În calitate de ofițer al Secției Achiziții în cadrul Inspectoratului General de Poliție, Ministerul Afacerilor Interne am fost desemnat la 01.09.2023 membru în Grupul de lucru pentru adjudecarea serviciilor de ridicare, transportare, depozitare și restituire a mijloacelor de transport în cadrul procesului contravențional. În această calitate, am fost desemnat să particip la evaluarea și selectarea ofertelor depuse în cadrul licitației publice. La deschiderea ofertelor din data de 01.10.2023, activitate la care am participat în virtutea calității de mai sus, am constatat că una dintre oferte a fost depusă de societatea XYZ la care fratele meu, M.B. deține calitatea de fondator și asociat unic.

Declar, că situația dată generează pentru mine un conflict de interese real, care influențează sau ar putea influența îndeplinirea imparțială și obiectivă a funcției mele, din următoarele considerente:

Legătura de rudenie dintre mine și persoana M.B. (frate) ar putea afecta procesul de luare a deciziei în adjudecarea contractului de servicii în acest proces de achiziție publică.

Declar că, până la depunerea prezentei declarații, m-am abținut de la exercitarea atribuțiilor care îmi revin în legătură cu situația care generează pentru mine un conflict de interese.

În legătură cu declarația depusă, rog respectuos să se identifice, în termen de până la 3 zile, soluția pentru rezolvarea situației asupra căreia am informat, pornind de la interesul public și al altor angajați ai instituției, nivelul funcției pe care o dețin, natura conflictului de interese pe care l-am declarat, precum și de la alți factori relevanți.

Rog să mă informați cu privire la soluția adoptată în legătură cu prezenta declarație.

Numele, prenumele: A.B.

Semnătură: _____

Data: 01.10.2023

Adresa de email: ab@igp.gov.md

b) Completarea Deciziei de soluționare a conflictului de interese real (de către superiorul ierarhic, organul ierarhic sau inspectorul de integritate)

**DECIZIE de soluționare
a conflictului de interese real**

Decizia nr. 1 din 02.10.2023

La data de 01.10.2023 în *Registrul declarațiilor privind conflictele de interese* a fost luată la evidență *Declarația privind conflictul de interese* semnată de către subiectul declarării dl A.B. ofițer al Secției Achiziții în cadrul Inspectoratului General de Poliție, Ministerul Afacerilor Interne, prin care a constatat că în calitate sa de ofițer al Secției Achiziții, se află în situație de conflict de interese în legătură cu participarea acestuia în Grupul de lucru pentru adjudecarea serviciilor de ridicare, transportare, depozitare și restituire a mijloacelor de transport în cadrul procesului contravențional. În această calitate, acesta a fost desemnat să participe la evaluarea și selectarea ofertelor depuse în cadrul licitației publice. La deschiderea ofertelor din data de 01.10.2023, A.B. a constatat că una dintre oferte a fost depusă de societatea XYZ la care fratele acestuia, M.B., deține calitatea de fondator și asociat unic.

Luând act de conținutul declarației privind conflictul de interese real, în temeiul prevederilor art. 19 lit. e) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 *cu privire la Autoritatea Națională de Integritate* și art. 14 alin. (8) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 *privind declararea averii și a intereselor personale*, ținând cont de nivelul și tipul funcției deținute de subiectul declarării și de natura conflictului de interese, dnul F.G., conducător ierarhic superior - Șeful Secției Achiziții din Direcția Logistică, IGP

DECIDE:

1. Se recomandă subiectului declarării, dlui A.B. următoarea modalitate de soluționare:

- restricționarea accesului subiectului declarării, afectat de un conflict de interese, la anumite informații sau restricționarea participării lui la examinarea situațiilor care au legătură cu interesul său personal;
- transferul subiectului declarării într-o altă funcție, cu acordul scris al acestuia;
- redistribuirea sarcinilor și atribuțiilor subiectului declarării sau delegarea responsabilității de emitere/adoptare a actului administrativ, de încheiere a actului juridic, de participare la luarea deciziei sau de luare a deciziei către o altă persoană cu competențe decizionale, inclusiv în cazul în care conflictul de interese real se poate repeta;**

GHID privind regulile de integritate selectate – funcționari publici cu statut special

- acceptarea emiterii/adoptării actului administrativ, încheierii actului juridic, participării la luarea deciziei sau luării deciziei, dacă opțiunile de soluționare specificate la lit. a), b) și c) nu pot fi aplicate (la aplicarea acestei opțiuni se notifică ANI în termen de trei zile lucrătoare)

Modalitatea recomandată va fi dusă la îndeplinire în mod concret, astfel:

Domnul A.B. va fi înlocuit în Grupul de lucru sus-menționat de către un alt ofițer din cadrul IGP care va duce la îndeplinire procesul de evaluarea și selectarea ofertelor depuse în cadrul licitației publice de mai sus.

- 2. Neconformarea deciziei de soluționare a conflictului de interese real, potrivit prevederilor art. 23 alin. (9) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și a intereselor personale, constituie temei pentru încetarea mandatului, raporturilor de muncă ori de serviciu.**
- 3. Nesoluționarea conflictului de interese în conformitate cu prezenta decizie este pasibilă sancționării în baza art. 3132 alin. (2) din Codul Contravențional al Republicii Moldova**
- 4. Subiectul declarării va informa, în termen de 3 zile, despre soluționarea situației de conflict de interese prin conformarea la recomandarea conținută în prezenta decizie.**

Atenție! Punctul 4 se va executa obligatoriu și se va informa conducătorul ierarhic superior sau organul ierarhic superior despre măsurile întreprinse întru soluționarea conflictului de interese declarat, cu anexarea actelor confirmative.

Conform cerințelor art. 14 alin. (9) din Legea nr. 133 din 17.06.2016 privind declararea averii și a intereselor personale, subiectul declarării este obligat să se conformeze deciziei de soluționare a conflictului de interese real în care se află.